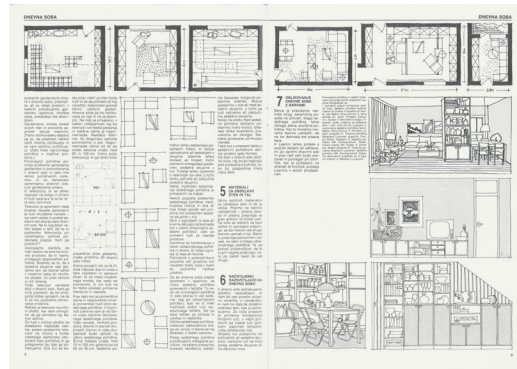

Marjeta Pirkmajer Kregar

Marlena Humek Pehani

Petra Paškulin

Arhitekturna razstava *V ospredje VII: slovenske arhitek-
tke, gradbenice in oblikovalke*, ki sta jo pripravila Center
arhitekture Slovenije in Umetnostnozgodovinski inštitut
Franceta Steleta ZRC SAZU v galeriji DESSA, razsvetli-
juje spregledani del slovenskega ženskega arhitek-
turnega, gradbenega in oblikovalskega ustvarjanja iz
bogatega arhitekturnega opusa 20. in 21. stoletja. Raz-
stava izpostavlja tista dela, ki so le redko razstavljena in
postavljena na ogled javnosti, vendar, upoštevajoč čas,
razmere in položaj žensk, nič manj pomembna, kakovost-
na in večplastna. Tokrat so predstavljene diplomantke
Jožeta Plečnika, Edvarda Ravnikarja, Eda Mihevca, Jane-
za Koželja in Vladimirja Brezarja.

Koncept razstave

Barbara Viki Šubic, Špela Kuhar, Polona Filipič,
Helena Seražin

Avtorji besedil

Lara Boštjančič, Nives Čorak, Polona Filipič,
Jana Gojanovič Purger, Petra Paškulin, Helena Seražin,
Hana Videmšek, Barbara Vodopivec

Jezikovni pregled

Alenka Klemenc in Mija Oter Gorenčič

Prevod

Borut Praper

Oblikovanje plakatov razstave

Andrej Furlan, UIFS ZRC SAZU

Oblikovanje vabila in zloženke

Ivan Ilič, 0.10 Büro

Avtorji fotografij

Katja Bidovec, Damir Fabijanič, Andrej Furlan, Janez
Kališnik, Miran Kambič, Milan Pajk, Marjetica Pirkmajer
Kregar, Helena Seražin, Edi Šelhaus, Hana Videmšek

Viri slikovnega gradiva

Biro OMNIAarhing; Muzej in galerije mesta Ljubljana,
Plečnikova zbirka; Muzej novejši in sodobne zgodovine
Slovenije; Muzej za arhitekturo in oblikovanje; Zasebni
arhiv družine Dobovišek;; Zasebni arhiv družine Konte;
Zasebni arhiv Toma Pehanija; Zasebni arhiv Jane
Gojkovič Purger; Zasebni arhiv Miha Jerška; Zasebni
arhiv Petre Šnajder; Zasebni arhiv Mojce Plestenjak;
Zasebni arhiv Petre Paškulin; Zasebni arhiv Petra
Vernika; ZRC SAZU, UIFS

Partnerji

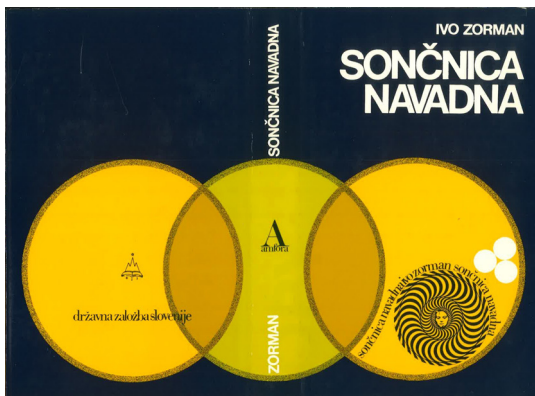
Center arhitekture Slovenije in ZRC SAZU,
Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta
Raziskave za razstavo so potekale v okviru
raziskovalnega programa Umetnost na Slovenskem
v stičišču kultur (P6-0061), ki ga sofinancira Javna
agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko
dejavnost Republike Slovenije.

Razstavo sofinancira Ministrstvo za kulturo RS.

marec 2024

*Bogomila Avčin Pogačnik . Katarina
Bebler . Neda Dobovišek . Nadja
Furlan Lorbek . Jana Gojanovič Purger .
Marlena Humek Pehani . Alenka
Lenarčič Jeršek . Sonja Miculinić . Petra
Paškulin . Marjeta Pirkmajer Kregar*

Nadja Furlan Lorbek

Neda Dobovišek

Sonja Miculinić

**V ospredje VII:
slovenske
arhitektke,
gradbenice in
oblikovalke**

**4. 3. –
4. 4. 2024**

www.dessa.si

dessa | DESSA arhitekturni center
Židovska steza 4, 1000 Ljubljana

galerijadessa

V ospredje VII: slovenske arhitektke, gradbenice in oblikovalke

Bogomila Avčin Pogačnik
Katarina Bebler
Neda Dobovišek
Nadja Furlan Lorbek
Jana Gojanović Purger
Marlena Humek Pehani
Alenka Lenarčič Jeršek
Sonja Miculinić
Petra Paškulin
Marjeta Pirkmajer Kregar

Bogomila Avčin Pogačnik
(Ljubljana, 1920–2008)

Oblikovanje dekanske verige za Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani, 1963

Pri profesorju Jožetu Plečniku se je navdihovala zlasti ob dodelanih arhitekturnih detajlih in smislu za oblikovanje obrtniških izdelkov v malem merilu. Zaradi izredne natančnosti in daru za oblikovanje je do upokojitve ob pedagoškem delu delovala predvsem kot oblikovalka zlatarskih izdelkov, za katere je naročila sprva pridobivala preko natečajev in razstav v tujini. Kot že uveljavljena oblikovalka je leta 1960 prejela vabilo, da iz dragocene, več kot pol stoletja stare zapuščine dr. Ivana Oražna izdela dekansko verigo za Medicinsko fakulteto, ki je bila v času nastanka med najdragocenejšimi protokolarnimi izdelki evropskih univerz.

Vir foto: Hana Videmšek.

Katarina Bebler
(Lanciano, 1942)

Tiskarna Mladinska knjiga (avtor Savin Sever), Ljubljana, 1963–1966

To je prvi projekt, pri katerem je arhitektka sodelovala z Birojem Savina Severja. Objekt tiskarne Mladinska knjiga temelji na repetitiji. Gre za horizontalno nizanje modulov, ki spominja na tekoči trak. Sestavljeni so iz betonskih nosilnih profilov, opečnega polnila, stekla v zgornjem in spodnjem pasu in dvokapnih svetlobnikov, ki potekajo vzdolž celotne dolžine ravne strehe. Katarina Bebler je narisala tloris temeljev celotne stavbe.

Vir foto: Muzej za arhitekturo in oblikovanje.

Neda Dobovišek, roj. Oblak
(Bugojno, 1909 – Ljubljana, 1992)

Novozgrajeni odsek Brežice–Bregana na Cesti bratstva in enotnosti med Ljubljano in Zagrebom, ok. 1958

Neda Dobovišek je leta 1935 diplomirala na Tehniški fakulteti v Ljubljani in postala prva ženska z nazivom kulturnogeodetska inženirka pri nas. Vse poklicno življenje je posvetila projektiranju cestnega omrežja na Slovenskem. Marca 1957 je bila vpisana v seznam projektantov, pooblaščenih za gradbeno projektiranje, kar ji je omogočilo samostojno vodenje projektov. Med pomembnejšimi projekti, pri katerih je izpričano sodelovala, je bila gradnja avtomobilske Ceste bratstva in enotnosti med Ljubljano in Zagrebom, kjer je nadzirala odsek Brežice–Bregana.

Vir foto: Muzej za novejšo in sodobno zgodovino Slovenije.

Nadja Furlan Lorbek
(Maribor, 1932 – Ljubljana, 1998)

Ščitni ovitek knjige Iva Zormana Sončnica navadna, Ljubljana: DZS, 1974

Z močnimi nasičenimi barvami poudarjeni geometrijski liki, v katere je ujeta minimalistično izražena figuralika, so značilni elementi grafičnega oblikovanja Nadje Furlan v sedemdesetih letih 20. stoletja. Za oblikovanje te knjige je leta 1974 prejela 2. nagrado (1. nagrada ni bila podeljena) na Mednarodnem knjižnem sejmu v Beogradu in leta 1975 nagrado Slovenskega knjižnega sejma.

Vir foto: ZRC SAZU, UIFS.

Jana Gojanović Purger
(Ljubljana, 1955)

Naslovnica publikacije Zelenje in odprti prostori mesta, Koper, 1986

Jana Gojanović Purger je avtorica študije o zelenju v koprskem mestnem jedru, sofinancirane v sklopu programa Kulturne skupnosti občine Koper za samostojne kulturne ustvarjalce (1984–1986). V njej obravnava vegetacijo in geomorfologijo, odprte površine v tlorisu mesta skozi zgodovino in obstoječe stanje ter predlaga usmeritve za skladno oblikovanje mestnega prostora. S tem je promovirala tudi prepričanje, da arhitektura in urbanizem sodita na področje kulturne ustvarjalnosti in da je sistematična obravnava zelenih in odprtih površin mesta skupni javni interes. Izsledki raziskave so bili leta 1986 predstavljeni tudi na razstavi Mesto in zelenje v Pokrajinskem muzeju Koper.

Vir foto: Zasebni arhiv Jane Gojanović Purger.

Marlena Humek Pehani
(Maribor, 1941–2006)

Knjižica DOM ni le streha nad glavo, Ljubljana: Lesnina, 1980

Marlena Humek je avtorica risb, teksta in grafične podo-be knjižice, ki jo je podjetje Lesnina izdalo kot pripomoček ljudem pri načrtovanju opreme stanovanja. V uvodniku nagovarja bralce, naj se povprašajo, kako želijo stanovati, kakšna je funkcija posameznih prostorov, kakšne so njihove bivalne navade, kakšno pohištvo potrebujejo in kako se bodo materiali in barve ujeli v skladno celoto. Knjižica ponuja odgovore za ureditev prostorov glede na namembnost. Tekstovni zapis bogatijo avtoričini načrti tlorisov, pogledov in številne fotografije, ki jih je posnel Peter Vernik.

Vir foto: Zasebni arhiv Toma Pehanija.

Alenka Lenarčič Jeršek
(Ljubljana, 1930–2003)

Prizidek k stavbi Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Gosposka ulica, Ljubljana, 1957

V diplomskem delu se je posvetila študiji obstoječega grajenega tkiva; v idejni zasnovi razširitve stavbe Slovenske akademije znanosti in umetnosti je dopolnila stavbni blok na Gosposki ulici. V obdobju po študiju se je v sodelovanju z arhitektom Tonetom Bitencem usmerila v polje konservatorstva: sprva je sodelovala pri projektu prenove Blejskega gradu, nato pri dokončanju prenove letnega gledališča Križanke in pri opremi Festivalne dvorane v Baragovem semenišču.

Vir foto: Zasebni arhiv Miha Jerška.

Sonja Miculinić
(Rijeka, 1956)

Avtobusna postaja (soavtorji Vanda Žunič, Rok Triller in OMNIAarhing), Koper, 2022

Avtorji so pri oblikovanju stavbe upoštevali prostorske danosti, ki jih narekujejo glavne prometne poti, simboli in zgodovina Kopra, ko je bilo mesto še otok in je spominjalo na ščit – egido grške boginje modrosti in znanja Atene. Danes je streha avtobusne postaje ščit, ki varuje pred soncem, dežjem in vetrom. Kompozicija dveh elips v svoji pojavnosti tvori harmonično celoto. Atraktivni videz stavbe je dosežen z dinamično, privzdignjeno oblikovano jekleno streho, ki je tudi osrednji poudarek v prostoru.

Vir foto: Miran Kambič.

Petra Paškulin
(Ljubljana, 1961)

Trgovsko poslovni center Dunajska–Šarhova, Dunajska cesta 129, Ljubljana, 1997

Na lokaciji se stikata dve gradbeni liniji, soseska in Dunajska cesta. Objekt povzema obe liniji tako, da v svoji daljši osi sledi liniji ceste, v prečni osi pa liniji soseske. Iz te dvojnosti izhaja tudi osnovni motiv oblikovanja. Nizko etažnost je pogojevala neposredna bližina stanovanjskih stolpičev. Objekt je z dvema odprtima prehodoma – pasažama v pritličju, ki ohranjata stare poti stanovalcev do avtobusnega postajališča, razdeljen na tri enote. Osrednji del kompleksa je dvoetažna nakupovalna ulica, tako imenovana »dnevna soba« soseske, namenjena tudi manjšim kulturnim prireditvam.

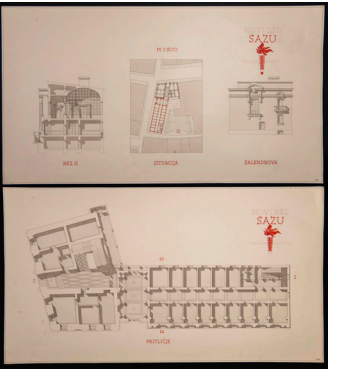
Vir foto: Miran Kambič.

Marjeta Pirkmajer Kregar
(Maribor, 1925 – Ljubljana, 2015)

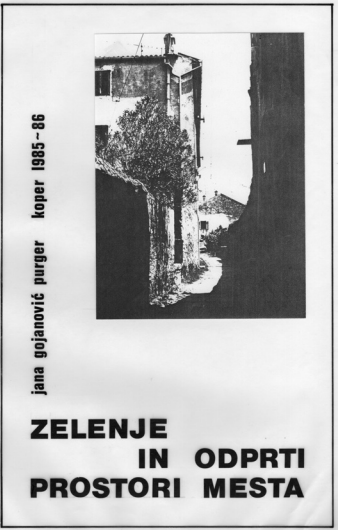
Razstava Rastlinska sožitja v Ljubljani, 1991

Že pred študijem arhitekture jo je zanimalo oblikovanje rastlin, tako da je po diplomi raziskovala japonsko umetnost aranžiranja svežega rastlinja. Z leti izpopolnjevanja se je priučila posušiti prav vsako, še tako zahtevno rastlino, ne da bi ta izgubila barvo ali bi ji odpadli cvetovi. Svojim rastlinskim sožitjem je dodajala tudi misli in jih podarjala svojim prijateljem ter sodelavcem moža arhitekta Jožeta Kregarja. Ob eni takšnih umetnin se je med kolegi v umetniški stroki porodila ideja za razstavo Rastlinska sožitja, na kateri je arhitektka in oblikovalka cvetja leta 1991 predstavila svojo ustvarjalno retrospektivo.

Vir foto: Zasebni arhiv Mojce Plestenjak.

Alenka Lenarčič Jeršek

Jana Gojanović Purger

Bogomila Avčin Pogačnik

Katarina Bebler